Ministru kabinets

Latvijas finanšu sektora jaunumi

Nr. 9, 2019. gada 16. janvāris

Dimitrijs Trofimovs

Iekšlietu ministrijas
Valsts sekretārs

Iekšlietu ministrijas paziņojums

2019. gads mūsu valstij būs izšķirošs, lai atjaunotu starptautiskās sabiedrības uzticību Latvijai kā tiesiskai un konkurētspējīgai valstij, kura stingri vēršas pret finanšu noziegumiem. Esam sasnieguši būtisku progresu – 2018. gadā par finanšu noziegumiem uzsākti teju par 30% vairāk kriminālprocesu nekā 2017. gadā, savukārt kriminālvajāšanas uzsākšanai uz prokuratūru nosūtīti teju par 70% vairāk kriminālprocesu nekā 2017. gadā.

Iekšlietu ministrija turpinās strādāt kopā ar citām iestādēm pie konkrētu MONEYVAL rekomendāciju izpildes, lai samazinātu vispārējos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskus, nodrošinot atbilstību starptautiskajām saistībām. Tas ir būtiski, lai veicinātu sabiedrisko drošību, ekonomiskās vides konkurētspēju un uzticību Latvijas jurisdikcijai.

Šajā izdevumā:

- Latvijas monetāro finanšu iestāžu 2018. gada 11 mēnešu peļņas rezultāti.
- Kontrolēta bankas "ABLV Bank" likvidācija – klientu pārbaudes metodoloģija iesniegta gala saskaņošanai.
- FKTK piemēro sodu AS "BlueOrange Bank" par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas normatīvu neievērošanu.
- Kontroles dienesta semināri par noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finansēšanas līdzekļu konfiskāciju un terorisma finansēšanas novēršanu.
- FKTK informatīvais rīks "Banku kompass".

Pārmaiņas finanšu sektorā

Latvijas monetāro finanšu iestāžu rezultāti 2018. gada pirmajos 11 mēnešos

Saskaņā ar Latvijas Bankas datiem 2018. gada pirmajos 11 mēnešos Latvijas monetārās finanšu iestādes (bankas), guva kopējo peļņu 278,3 miljonu eiro apmērā jeb par 17,8% vairāk nekā 2017. gada attiecīgajā periodā. 2018. gada novembrī bankas guva kopējo peļņu 26,6 miljonu eiro apmērā.

Latvijas banku aktīvu kopējā vērtība 2018. gada 30. novembrī bija 20,981 miljardi eiro, kas ir par 23,1% jeb 6,309 miljardiem eiro mazāk salīdzinājumā ar 2017. gada novembri, kad banku aktīvu kopējā vērtība bija 27,29 miljardi eiro.

Novembra beigās no rezidentiem piesaistītie noguldījumi eiro bija 11,535 miljardi eiro jeb par 3% vairāk nekā pagājušajā gadā. Noguldījumi eiro veidoja 10,515 miljardus eiro un noguldījumi ārvalstu valūtās 1,02 miljardus eiro. Salīdzinājumā ar 2017. gada novembra beigām eiro denominēto noguldījumu apjoms ir palielinājies par 6,2%, bet noguldījumi ārvalstu valūtās samazinājušies par 21,7%.

FKTK komentārs:

- 2018. gadā Latvijas banku sektors apzināti mazināja riskus, atsakoties no sadarbības ar augsta riska ārvalstu klientiem, kā ietekmē būtiski samazinājās noguldījumu un attiecīgi arī kopējais banku sektora aktīvu apjoms. To būtiski ietekmēja "ABLV Bank" licences anulēšana.

• Tikmēr līdz ar labvēlīgu iekšzemes ekonomikas attīstību pozitīvas tendences vērojamas uz iekšzemes klientu orientēto banku darbības rādītājos: pozitīva peļņas rādītāju attīstība un stabila iekšzemes klientu noguldījumu bāze, kas ir turpinājusi pieaugt.

• Uz iekšzemes klientu apkalpošanu orientēto banku pelnītspēja 2018. gadā uzlabojās, atspoguļojot pozitīvas ekonomikas attīstības tendences. Savukārt uz ārvalstu klientu apkalpošanu orientēto banku pelnītspējas rādītāju saglabāšanos salīdzinoši augstā līmenī nodrošināja ievērojama izmaksu optimizācija, kā arī vienreizēji komisijas ienākumi no sadarbības pārtraukšanas ar augsta riska klientiem, kamēr procentu ienākumi un ienākumi no darījumiem ar finanšu instrumentiem turpināja samazināties, iezīmējot pāreju uz jaunu biznesa modeli.

Uzzināt vairāk

NILLTF risku pārvaldība un darbības atbilstība

Kontrolēta bankas "ABLV Bank" likvidācija

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) uzraudzībā veiktais "ABLV Bank" kontrolētais likvidācijas process nodrošina tās kreditoru interešu aizsardzību, viņu līdzekļu izmaksu, un bankā atlikušo tās kreditoru visu finanšu līdzekļu neatkarīgu pārbaudi ar mērķi identificēt iespējamos aizdomīgos darījumus un par tiem ziņot Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas dienestam (Kontroles dienestam).

Starptautiska konsultantu komanda no auditorkompānijas "EY" ir izstrādājusi klientu pārbaudes metodoloģiju, kas nodota gala saskaņošanai FKTK un Kontroles dienestam. Metodoloģija paredz visu ar garantētās atlīdzības prasījumiem nesegto kreditoru pārbaudi. Pārbaudēs paredzēti trīs galvenie kreditoru izpētes posmi:

• kreditoru un patiesā labuma guvēja noskaidrošana un pārbaude (verifikācija);
• kreditora un ar to saistīto pušu vēsturisko transakciju pārbaude;
• kreditora un ar to saistīto pušu pārbaude attiecībā pret starptautiskajām sankcijām.

Kreditoru pārbaužu process notiks metodoloģijā noteiktajā kārtībā un FKTK uzraudzībā. Pamatojoties uz pārbaudes rezultātiem, bankas likvidatori sagatavos veicamo izmaksu sarakstu, kas tiks iesniegts FKTK, lai uzraudzītu turpmāko izmaksu norisi.

Pēc FKTK padomes lēmuma par metodoloģijas apstiprināšanu būs nepieciešami apmēram divi mēneši, lai izveidotu izmaksu mehānismu atbilstoši metodoloģijai. Pēc tam tiks uzsākta kreditoru prasību segšana, sākot ar kreditoru kārtu, kurā ietilpst noguldītāji, kuriem garantētā atlīdzība nesedza visu noguldījuma apmēru (pārsniedza 100 000 eiro).

"ABLV Bank" kopumā šobrīd ir vairāk nekā 3 300 kreditoru, tāpēc plānots, ka kreditoru pārbaudes un finanšu līdzekļu izmaksa varētu ilgt vairākus gadus.

Skatīt "ABLV Bank" kontrolētās likvidācijas soļus

FKTK piemēro sodu AS "BlueOrange Bank"

2018. gada 21. decembrī Finanšu un kapitāla tirgus komisija (FKTK) piemēroja sodu 1 246 798 eiro apmērā AS "BlueOrange Bank" saistībā ar FKTK pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem 2016. un 2017. gadā – banka nav ievērojusi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILLTFN) likuma un FKTK izdoto normatīvo noteikumu prasības. Banka nav pievērsusi pietiekamu un īpašu uzmanību klientu savstarpēji saistītiem darījumiem, kuriem šķietami nav ekonomiska mērķa, un nav nodrošinājusi savlaicīgu un kvalitatīvu klientu padziļinātās izpētes veikšanu un izpētes rezultātu dokumentēšanu, kā arī nav nodrošinājusi aizdomīgu darījumu konstatēšanu un savlaicīgu ziņojumu sniegšanu Kontroles dienestam.

Šobrīd abas puses ir noslēgušas administratīvo līgumu par tiesisko attiecību noteikšanu NILLTFN likuma piemērošanas jomā, lai panāktu uzlabojumus bankas iekšējās kontroles sistēmas darbībā.

Administratīvajā līgumā puses ir vienojušās par paredzētajiem turpmākajiem pasākumiem, ko banka apņemas noteiktajos termiņos pilnībā izpildīt, lai pilnveidotu NILLTFN iekšējās kontroles sistēmu. Savukārt FKTK uzraudzīs, vai banka pilda noteiktās apņemšanās līgumā noteiktajos termiņos un noteiktajā apjomā.

Kopumā pēdējo četru gadu laikā FKTK Latvijas banku sektorā finanšu sektora uzņēmumiem ir piemērojusi dažāda veida sankcijas par NILLTFN likuma pārkāpumiem, t.sk. **sodas naudas kopumā teju 16 miljonu eiro apmērā**, gandrīz astoņas reizes pārsniedzot piemēroto sankciju apjomu iepriekšējo 11 gadu laikā.

FKTK piemērotās sankcijas NILLTFN jomā 2003 – 2018

11 gados (2003 – 2014)

4 gados (2015 – 2018)

Uzzināt vairāk

Avots: FKTK

Kontroles dienests rīko seminārus par konfiskāciju un terorisma finansēšanas novēršanu

14. un 15. janvārī notika Kontroles dienesta rīkotie semināri par noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finansēšanas līdzekļu konfiskāciju. Seminārā galvenais uzsvars vērsts uz konfiskācijas būtiskuma apzināšanos, FATF standartiem, ASV, Itālijas un Izraēlas pieredzi, konfiskācijas lietu analīzi.

16. janvārī Kontroles dienests sadarbībā ar Finanšu nozares asociāciju rīkoja darba semināru finanšu nozares un arī citu nozaru atbilstības jomas speciālistiem, kuri ikdienā strādā ar aizdomīgu darījumu identificēšanu un izpēti. Darba semināra dalībniekiem bija iespēja saņemt informāciju un skaidrojumus gan par MONEYVAL vērtēšanas procesu, gan par efektīvākajiem veidiem MONEYVAL rekomendāciju ieviešanā, kas šogad ir sevišķi nozīmīgi, jo Latvijas sasniegtais progress NILLTFN jomā tiks pastiprināti izvērtēts un šim vērtējumam būs ilgtermiņa ietekme gan uz nozari, gan valsts turpmāko attīstību.

Vieslektoru vidū bija **Jehuda Šafers (Yehuda Shaffer)**, bijušais Izraēlas Kontroles dienesta priekšnieks un Izraēlas Ģenerālprokurora vietnieks finanšu noziegumu jautājumos, kā arī Izraēlas MONEYVAL delegācijas vadītājs līdz 2018. gadam, šobrīd eksperts noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finanšu novēršanas jautājumos, un **Stefans Kasela (Stefan Cassella)**, pašnodarbināts konsultants ar plašu pieredzi apmācību vadīšanā un juridisko konsultāciju sniegšanā saistībā ar aktīvu atgūšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu.

Uzzināt vairāk

Finanšu sektora attīstība

FKTK informatīvais rīks "Banku kompass" jaunā veidolā

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) mājaslapā informatīvais rīks "Banku kompass" šobrīd ir pieejams jaunā veidolā, kas ļauj interesentiem ērtākā un vizuāli pārskatāmā veidā iepazīties un sekot līdzi Latvijas banku darbības būtiskākajiem rādītājiem individuālā griezumā.

Kompass ļauj lietotājiem skatīt katras komercbankas aktīvus, kredītus, noguldījumus, kapitāla pietiekamību, aktīvu atdevi un peļņu vai zaudējumus. Pašlaik kompasā pieejami dati par 2018. gada 3. ceturksni. Informācija tiks papildināta reizi ceturksnī, pamatojoties uz banku un apdrošinātāju iesniegtajiem ceturkšņa pārskatiem.

Aplūkot Banku kompasu

Eiro - 5 gadi Latvijā

2019. gadā Latvija svin pirmos piecus gadus kopš pievienošanās eirozonai. Par godu šim notikumam Eiropas Komisija (EK) un EK viceprezidents Valdis Dombrovskis Rīgā 2019. gada 7. un 8. janvārī organizēja augsta līmeņa konferenci "Eiro 5 gadi Latvijā".

Šis notikums veidoja sarunu platformu augsta līmeņa politikas veidotājiem, ekspertiem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, lai atskatītos uz gūto pieredzi un piedāvātu nākotnes idejas, kas padziļinātu Eiropas Monetāro savienību.

Atskatoties uz pieciem gadiem, kopš Latvijā ir ieviests eiro, Dombrovskis pauda pārliecību, ka Latvijā eiro ieviests sekmīgi gan no tehniskā, gan arī ekonomiskā viedokļa. Latvijas Bankas novērtējums liecina, ka pāreja uz eiro palīdzējusi nodarbinātības celšanai, investīciju piesaistei un Latvijas ekonomiskajai izaugsmei kopumā.

Informācijas sniedzēji

Ministru kabinets

Valsts kanceleja

Finanšu ministrija

Ārlietu ministrija

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests

FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJA

LATVIJAS BANKA EIROSISTĒMA

FINANŠU NOZARES ASOCIĀCIJA

Visu ziņu arhīvs pieejams šeit

Pieteikties finanšu sektora jaunumu saņemšanai www.financialsectornewsletter.lv